

Мовознавчий турнір

(сценарій виховного заходу до Міжнародного дня грамотності)

Мета: розвивати в учнів уміння й навички усного спілкування українською мовою, грамотність; розвивати навички виразного читання й мовлення; виховувати повагу та любов до рідної мови, гордість за її милозвучність та багатство

Обладнання: на дошці зображене осіннє дерево з різними фруктовими плодами, картки з завданнями, грамота переможцям, подарунки.

Хід заходу:

Вчитель. Мова народу – то генетичний код національної культури, запорука самобутності та самозбереження.

Мова - це доля нашого народу, і вона залежить від того, як ревно ми всі плекатимемо її.

Свого часу академік Д. Лихачов писав: «Учитися гарній, спокійній, інтелігентній мові треба довго і уважно – прислуховуючись, запам'ятовуючи, помічаючи і вивчаючи. Наша мова – найважливіша частина не лишень нашої поведінки, а й нашої особистості, нашої душі, розуму...»

Сьогодні тут зібралися справжні українці, шанувальники мови, знавці рідного слова. Вони продемонструють власні знання та вміння. Можливо, це дасть змогу присутнім відчувати себе частиною великого народу, який володіє найбільшим скарбом – мовою.

Увага! Увага! Увага! Розпочинаємо змагання на кращих знавців рідного слова.

Отже, хай щастя перемоги випаде тому, хто краще знає українську мову.

Отож запрошуюю команди зайняти ігрові місця.

(представлення команд. У сьогоднішніх змаганнях беруть участь команди учнів 8 класу)

Але змагання наші непрості. Сьогодні я пропоную вам демонструючи свої знання з мови ще й зібрати з нашого незвичайного фруктового дерева останній в цьому році осінній урожай.

Але щоб отримати дозвіл до початку змагань вам необхідно представити назви та девізи своїх команд.

(представлення: «Грамотійки», «Мовні каскадери»

Девізи:)

Отже розпочинаємо! *(зриваємо яблуко)* І перший наш конкурс матиме назву «**МОВНЕ АСОРТІ**».

Завдання: дати відповіді на запитання на швидкість. За кожну правильну відповідь по 1 стиглому фрукту. Відповіді приймаються за показом сигнальної картки.

1. Державна мова України. _____ (українська)
2. З якого знаку починається діалог? (з тире)
3. Наука, що вивчає знаки мови? (фонетика)
4. Назвіть головні члени речення? (підмет і присудок)
5. Як називаються літери, що записані в певному порядку? (алфавіт)
6. Що вивчає графіка? _____ (знаки письма)
7. Скільки букв «о» в слові молоко? _____ (3)
8. Слово, що має багато значень? _____ (багатозначне)
9. Остання буква у слові «сім»? _____ («ем»)

10. Назвіть одним словом нерозривні словосполучення? (фразеологізми)
11. Словниковий склад мови? (лексика)
12. Найменша одиниця мови (звук)
13. Слова, що мають спільний корінь? (спільнокореневі)
14. Який знак ставиться в кінці розповідного речення? (крапка)
15. Яка буква не має звуку? (м'який знак)
16. Словник, з якого дізнаємося значення слів? (тлумачний)
17. Сьомий відмінок нашої мови? (Кличний)
18. Частина слова перед коренем? (Префікс)
19. Які знаки ставляться при прямій мові? (Лапки)
20. Розмова двох осіб? (діалог).

За це завдання ви зможете **отримати аж по 3 стиглі плоди** до вашої кошика. Тож починаємо!

Він після речення, цитати
Вмостився, схожий на гачок.
Усіх нас змушує читати,
А сам ні пари з вуст – мовчок...
(знак питання)

Вони для речення багато важать:
Турботливо обнімуть, як
дружки,
І вставлені слова, й цитату
вказуть.
Тепер скажіть, а хто ж вони?
(дужки)

Маленька, менша від мачинки,
Ні з ким не стану на борню,
А при читанні, коли треба,
Людини мову зупиню.
(крапка)

-Отож надаємо слово командам.

-Дякуємо. Перемогу в цьому конкурсі отримує команда.....

А наступний наш конкурс (*зриваю сливу*) – це **«КОНКУРС ПОЕЗІЇ»**. Це ваше домашнє завдання. За гарний твір ви можете отримати **3 стиглі** фрукти з нашого незвичайного дерева.
(підсумки конкурсу)

- Ну що ж рухаємося далі. Ми маємо зовсім стигле яблуко, давайте подивимось, що приховує цей смачний фрукт.

Виявляється наша країна на порозі наукового голоду. Науковці нові відкриття зможуть здійснювати тільки тоді, коли ви правильно виконаєте синтаксичний розбір словосполучень, та правильно підкреслите головні та другорядні члени речення. Врятуйте країну! Бо саме ви можете впоратися з цим завданням найкраще! Отже слідує наш конкурс (*зриваю айву*) має назву **«ДОПОМОЖІТЬ НАУКОВЦЯМ КРАЇНИ»**.

За правильне виконання – **5 фруктів до осіннього кошика**.

І команда
Осінній день мимоволі
стає коротшим.

ІІ команда
Невеличкий дощ закінчився
швидко.

-А поки команди працюють, ми проведемо розважальну хвилинку з залом. Відгадайте лінгвістичну загадку: назвіть 5 днів тижня, не називаючи при цьому ні числа, ні назв днів за допомогою прислівників.
(Позавтра, вчора, сьогодні, завтра, післязавтра)
Підсумки конкурсу.

Ми, звичайно, не хитруєм;
Нас і бачать, нас і чують.
Це зовсім не дивина.
Відрізняємось ми чим?
Літер дві, а звук один.
(дж, дз)

Хто абетку з вас вивчав,
Різні букви зустрічав.
Кожна з них – від А до Я-
Промовля своє ім.`я.
Лиш одна із них німа.
Здогадався,певно,всяк
Звуть цю букву...
(м`який знак)

(Зриваю грушу) У нашому турнірі наступний конкурс має назву «**БИТВА СИНОНІМІЧНИХ РЯДІВ**».

Згідно з «Коротким словником синонімів української мови», у якому розроблено 4 279 синонімічних рядів, найбільшу кількість синонімів має слово «бити» - 45.

Я ж пропоную командам дієслово «говорити». отож завдання наступне: утворити синонімічний ряд від поданого слова. За кожен варіант команда отримує **1 фрукт** з нашого незвичайного дерева.

	Торочить	Вести
(казати	Точити	Плести
Балакати	Базікати	Герготати
Мовити	Цвенькати	Бормотати)
Гомоніти	Бубоніть	
Гуторити	Лепетати	
Повідати	Жебоніти	

- Отож подякуємо командам і рухаємося далі.
А слідуючий наш плід (зриваю вишню) має назву нашого наступного конкурсу – «**ЦІКАВИНКИ З ТОРБИНКИ**»

(ПРЕДСТАВНИКИ ПО ЧЕРЗІ ВИЙМАЮТЬ ІЗ ТОРБИНКИ НОМЕРИ ЗАПИТАНЬ І ДАЮТЬ НА НИХ ВІДПОВІДЬ)

За кожную правильні відповідь **1 фрукт** до кошика.

1. Скільки букв у алфавіті? (33)
2. Види числівників за значенням? (кількісні і порядкові)
3. Яка частина мови не змінюється і членом речення не виступає? (вигук)
4. Чуже мовлення, передане дослівно? (пряма мова)
5. Яка синтаксична роль найчастіше дістається прикметнику? (означення)
6. Як українською мовою звучить слово «одуванчик»? :
7. Що вивчає фонетика? (звуки і букви)
8. Скільки голосних в українській мові? назвіть їх. (6)
9. Якими частинами мови найчастіше виражене означення? (прикметник)
10. Назвіть останній відмінок української мови? (кличний)
11. Другорядний член речення, що відповідає на питання непрямих відмінків? (додаток)
12. Яка частина мови вказує на предмет, але не називає його? (займенник)
13. Що вивчає морфологія? (частини мови)
14. Частина слова без закінчення? (основа слова)

Ось ми і зібрали майже весь урожай. Залишився останній фрукт – останній конкурс (зриваю абрикос). І звичайно це буде «**КОНКУРС КАПІТАНІВ**» - «**СКАЖИ БЕЗ ЗАТРИМКИ**»

- Я називаю слова, а ви маєте дібрати до них антоніми без затримки по черзі. У разі затримки відповідає суперник. Переможе той, у кого було найменше пауз та найбільше правильних відповідей.

I команда

сміятися (*плакати*)

корисний (*шкідливий*)

захід (*схід*)

минуле (*сучасне*)

працьовитий (*лінивий*)

вітатися (*прощатися*)

II команда

активний (*пасивний*)

хворіти (*видужати*)

ганьба (*слава*)

згадати (*забути*)

прокинутися (*заснути*)

світанок (*присмерк*)

Ось наша конкурсна програма і добігає кінця.

Пропоную командам обмінятися кошиками для підрахунку врожаїв.

Отже, маємо такі результати: у конкурсі юних філологів отримує перевагу команда «....».

Вітаємо їх оплесками. Ваша команда отримує грамоту за краще знання мови, а також осінній урожай яблук, який ви зібрали сьогодні з нашого незвичайного фруктового дерева знань(роздаю командам яблука).

Я вас вітаю. І наостанок хочу сказати:

Дійсно, кожному громадянину треба знати свою мову бездоганно. Бажаю вам стати активними борцями за відродження рідної історії, мови, культури. Любіть Україну, шануйте її народ і добрими ділами стверджуйте, що нашому роду – нема переводу. Будьте гідними називатися українцями. Ще раз вітаю вас із святом української писемності та мови.

